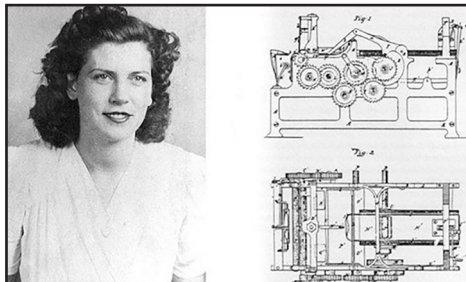

Dünyanın ixtiracı qadınlarını tanıyaq

Adətən, dünya miqyaslı böyük ixtiralar haqqında danışarkən həminin tanıdığı məşhur alimlərin adları yada düşür. Lakin hər gün istifadə etdiyimiz elə cihazlar, məişət avadanlıqları, qarşılaşdığımız elə texnoloji yeniliklər var ki, biz onları kəşf edən, yaradan insanları tanımalı və onlara minnətdar olmalıyıq. Bu insanların qadın olması isə daha sevincli və qürurvericidir.

Kvadrat kağız paket cihazı – Margaret Knight

Margaret Knight kvadrat əsaslı olmayan kağız paketlərin istifadə üçün çox da yararlı olmadığını düşünərək, kağız paketləri kvadrat şəkildə istehsal edən cihaz kəşf etmişdir. Charles Annan adlı bir şəxs isə "heç bir qadının belə qəliz aparatı yarada bilməyini" iddia edərək, ixtirarı öz adına çıxarmışdı. Knight illərlə davam edən məhkəmədən sonra – 1871-ci ildə ixtirasının patentini ala bilmişdi.

Qabyuyan maşın – Joshephine Cochran

1886-cı ilin aristokratlarından olan Josephine Cochran adlı bu xanım bahalı qablarını korlayan təmizlik işçilərinə çox əsəbiləşmişdi. Bu səbə onun ilk qabyuyan maşınını kəşf etməsinə təkan vermişdi. Bu qadın çirklə qabları xidmətçilərdən daha sürətlə yumağın yollarını axtarıb. Qablar sürətlə yuyulacaq və biri də qırılmayacaq. Beləliklə, o, qabyuyan maşını ixtira edib. Onun ilk maşını mis qazan və motordan ibarət olub. Bu ixtira həm də su təzyiqindən istifadə edən ilk mexanika olaraq tarixə düşüb. Jozefina bu ixtiranın patentini aldıqdan sonra öz fabrikinə qurub.

Kevlar – Stefaniya Kvolek

Kimyagər Kvolek güllə keçirməyən jiletlərdəki incə lifləri kəşf edib.

1965-ci ildə ixtira etdiyi bu material poladdan 5 qat daha güclü olub. Bu səbədən həmin jiletlər milyonlarla insanın hayatını qurtarıb, hazırda qurtarmağa da davam edir. Hazırda bu maddə mobil telefonlardan təyyarələrə qədər bir çox yerdə istifadə edilir.

Monopoliya – Elizabet Magi

Məşhur monopoliya oyununun yaradıcısı Çarlz Darrov olaraq bilinir. Lakin gerçəkdə belə deyil. Tarixin ən populyar oyununun qaydaları Elizabet Magi adlı qadın tərəfindən qoyulub. Monopoly, orijinal adı ilə Ağanın oyunu, 1903-cü ildə Elizabet Magie tərəfindən kəşf edilib. Magie "haqsız yerə torpaq sahibi olmağın faciəvi təsirlərini azaltmaq" düşüncəsindən təsirlənərək bu oyunu hazırlamışdı. Onun 1904-cü ildə dizayn etdiyi oyunun adı isə "The Landor's Game" (Mülkədarların oyunu) idi. Eyni oyun "Monopoliya" adı ilə Parker Brothers tərəfindən də yayımlanıb. Parker oyunun ixtiracısı olaraq tanınan Darrova 500 dollar ödəyib. Daha sonra Megidən də oyunun patentini alıb.

Şüşəsilən – Mary Anderson

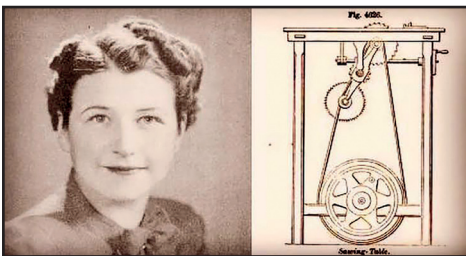
1903-cü ildə Mary Anderson avtomobil sürücülərinin maşınların ön şüşəsindəki qar və buzları təmizləmək üçün tez-tez dayandığını müşahidə edir.

Bu müşahidə onu rezin qanadları olan şüşəsilənləri kəşf etməsinə qədər gətirib çıxarır. Bu isə sürücüləri böyük əziyyətdən xilas etmişdi. Avtomobillərin şüşəsini avtomatik olaraq siləcək qurğunu yaratmaq üzərində işləyən Meri həmin il ixtirasının patentini alıb.

İlk zamanlar maşın istehsalçıları bu siləklərin sürücülərin diqqətini dağıdacağını deyib. Bu iraddan sonra Merinin ixtirasına düzəlişlər edilib və siləklər müasir halındakı kimi avtomobillərə yerləşdirilib.

Dairəvi mişar – Tabita Bebbitt

Tabita Bebbitt mişarı irəli-geri çəkməklə və iki nəfərin köməyi ilə kişilərin necə ağac kəsməklərinə uzun müddət tamaşa edir. Bu zaman hər iki kişinin üzərinə eyni dərəcədə yük düşürdü. Taxta yalnızca mişar irəli çəkildikdə kəsilirdi, yəni mişarı geri çəkildikdə taxta ilə heç nə baş vermirdi. Bebbitt belə düşünür ki, bu mişarlar boş enerji sərfidir və 1810-cu ildə dairəvi mişarın prototipini yaradır və bu daha sonradan meşə sənayesində istifadə olunmağa başlayır.

Kompüter proqramı – Qreys Hopper

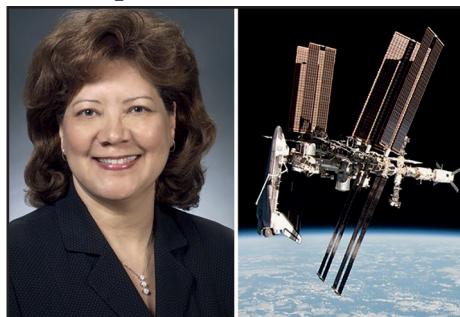
Qreys də 1952-ci ildə ilk kod yığmaq funksiyasını yazıb. Bu funksiya sözlərlə verilmiş təlimatları kompüterin anlaya biləcəyi kodlara tərcümə edib. Beləcə, proqramlama işi daha sürətlə həyata keçirilib. Bu, kompüterin işləmə metodlarında inqilabi xarakterli bir kəşf olub. Məhz bu iş Qreysi kompüter proqramçılığının birincisi edib.

Şirli Ann Cekson – amerikalı bir fizik

O, 1970-ci ildə apardığı araşdırmalar nəticəsində telefona zəng gələn zaman zəng edən adamın kimliyini göstərən funksiyanı kəşf edib. Telekommunikasiya sahəsində gördüyü işlər isə daha çox faks maşını, fiber optika və s. kimi avadanlıqların inkişafına təkan verib. Şirli həmçinin, Massaçusets Texnologiya Universitetində doktor dərəcəsi alan ilk qaradərili qadın olub.

Kosmik baza batareyaları – Olqa Qonzales-Sanabria

Beynəlxalq Kosmik Stansiyada istifadə edilən uzunömürlü nikel-hidrogen batareyaların ixtiracısı Porto Rikolu elm adamı Olqa Qonzalez-Sanabria olub. O, bu texnologiyayı 1980-ci illərdə NASA-nın Qlenn Araşdırma Mərkəzində kəşf edib.

Ev təhlükəsizlik sistemi – Mariya Van Brittan Brovn

Tibb bacısı işləyən və çox zaman evdə tək qalan Mariya özünü daha təhlükəsiz hiss etmək üçün bir üsul axtarışına çıxıb. O, nəhayət ki, 1960-cı ildə həyat yoldaşı ilə birlikdə ev üçün təhlükəsizlik sistemini qurub.

Bu cihaz olduqca qarışıq şəkildə dizayn edilib. Bir motor tərəfindən idarə edilən kamera müşahidə dəliyiindən ətrafa nəzarət edib. Kameranın çəkdiyi görüntülər isə yataq otağındakı ekrana göndərilib. Ekran qurğusu isə həyəcən signalı ilə dəstəklənib.

Kök hüceyrə izolyasiyası – Ann Tsukamoto

Tsukamoto kök hüceyrə izolyasiyasının patentini 1991-ci ildə alıb.

Bu, xərcəng xəstələrinin qan dövranı sistemini anlamaq və xəstəliyin bütün mümkün müalicə yolları üçün olduqca yararlı bir ixtira hesab edilir.

Silikon

Patricia Billings Texasdakı Amarillo Kollecinə heykəltəraşlıq təhsili alıb. O, çalışqan tələbə idi, lakin heykəllərin düzəldildiyi materiallar qısa ömürlü idi və öz-özünə dağılırdı. Sonra Patricia öz qarşısına uzunömürlü və işini məhv olmaqdan qoruyacaq bir material tapmaq vəzifəsini qoydu. 1970-ci ildə 8 illik təcrübədən sonra Patrisiya qırılmaz gips icad etdi. Materialın yalnız davamlı deyil,

həm də yanğına davamlı olduğu ortaya çıxdı. Bu gün silikon tikinti sənayesində geniş yayılmışdır və mətbəx qabları – silikon qəliblər və digər mətbəx tutacaqları istehsalında da istifadə olunur.

Dəftərxana ləvazimatlarının korrektorü

Bet Grem 1951-ci ildə maquinaçı kimi işə düzəlmişdi. Stress, yuxunun az olması və yeni məlumatların sonsuz axını onun işinə təsir edirdi: Bet yazı yazarkən çoxlu səhvlər edirdi. Ancaq buna baxmayaraq, o, çox bacarıqlı idi. O, köhnə məlumatların afişələrinə necə yapışdırıldığını görərək bu üsulu tətbiq etmək qərarına gəlir. Beləliklə, Bet Grem səhvlərini ağ boya ilə ört-basdır edir və öz evində "maye kağızı" təkmilləşdirməyə çalışırdı. Maraqlıdır ki, IBM bu ixtirayı almaqdan imtina etdi, lakin Bet korrektorünü öz qarajında hazırlayıb satmağa davam etdi. Yalnız 1979-cu ildə Gillette patenti almaq üçün 47,5 milyon dollar və satış faizi ödədi.

Birdəfəlik uşaq bezləri

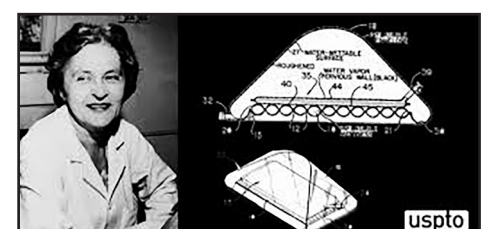
Marion Donovan Yale Universitetində (ABŞ) İngilis ədəbiyyatı üzrə bakalavr dərəcəsi və memarlıq magistrı olmaqla iki dərəcə almışdır. O, həyatını ailəsinə həsr etməyə qərar verməzdən əvvəl New York VOGUE-da redaktor köməkçisi kimi çalışıb. İkinci övladının dünyaya gəlməsi ilə Marion uşaq bezlərinin maye axıtması problemi ilə üzləşdi. Qadın tikiş maşınında uşaq bezləri üçün örtük kimi istifadə edilə bilən suya davamlı, hava keçirməyən təbəqə tikdi. Beləliklə, hamamda istifadə edilən duş pərdəsi tez bir zamanda bazarda məşhurlaşan müasir uşaq bezlərinin prototipinə çevrildi. 1951-ci ilə qədər Donovan 4 patent aldı və ixtirayı 1 milyon dollara Keko şirkətinə satdı.

Wi-Fi - Hedy Lamarr

Hedy Lamarr bir neçə faktla məşhurlaşmışdır. Birincisi, kino tarixində ilk açıq-saçıq səhnəni oynamışdır. İkincisi, buna görə Adolf Hitler Hedy Lamarrı Üçüncü Reyxin düşməni adlandırır, Papa XII Piy isə katolikləri filmə baxmamağa çağırıb. Üçüncüsü, 1941-ci ildə Hedy Lamarr yayım tezliyini dinamik şəkildə dəyişən rabitə qurğusunu patentləşdirdi və bu, düşmənlərin informasiyanı ələ keçirməsini çətinləşdirdi. İkinci Dünya müharibəsi zamanı bu inkişafa laqeyd qalmışdılar, lakin 1962-ci ildə "gizli rabitə" artıq Amerika torpedalarında, bu gün isə mobil şəbəkələrdə Bluetooth və Wi-Fi-da istifadə edilir.

Günəş enerjili ev – Maria Telkes

Maria Telkes Massaçusets Universitetində Günəş Enerjisi barədə araşdırmalar edirdi. 1940-cı illərdə memar Eleanor Raymon ilə birlikdə ilk günəş enerjili evi inşa etmişdilər.

Qar təmizləyən maşın – Sintiya Vestover

Təmizliyin tək evdə deyil, küçələrdə də mütləq olduğunu düşünən katibə Sintiya Vestover 1892-ci ildə müasir qar təmizləyən maşınların "əcdadını" yaradır.

AQRARKREDIT
SƏHMDAR KREDIT TƏŞKİLATI

Hörmətli xanımlar, Sizi

8 Mart – Beynəlxalq Qadınlar Günü

münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hər

birinizə cansağlığı, səadət və gələcək

işlərinizdə uğurlar arzulayırıq.

